

УНИВЕРСИТЕТСКИТЕ ИСТОРИЧЕСКИ АРХИВИ КАТО ИЗТОЧНИЦИ ЗА ИЗСЛЕДВАНЕ НА ИСТОРИЯТА НА ФИЛОЛОГИИТЕ

Илонка Колева

Софийски университет „Св. Климент Охридски“

Резюме. В настоящето изследване е направена ретроспекция на университетските архиви във водещите световни университети като хранители и източници за филологическата памет, техните задачи, функции и статут. На фона на тяхната дейност е направена съпоставка със задачите, функциите и статута на Университетския архив на СУ „Св. Климент Охридски“. Обект на изследването са т. нар. „национални университети“ на страните от Централна и Западна Европа и в частност на Балканите, а така също и на университети в САЩ. В заключение е представен Архивът на СУ „Св. Климент Охридски“ като хранител на историята и традициите на Университета. В контекста на летописната традиция на Филологическия факултет е направен кратък преглед на ценните исторически документи на двата филологически факултета.

Keywords: archives, Sofia University „St. Kliment Ohridski“, philological deparment, Central Europe, Balkans

Първите съвременни европейски университети възникват във времето между XII и XIV век. Типичните университетски функции – обучение, научноизследователска работа и обществена дейност винаги намират отражение в документите, които се създават и получават в университетите. Техен интерес и тяхно задължение е тези документи да се запазят и съхранят. Както казва Цезар Гутиерос Муњос в доклада си „Архивистът в университета“: „Университетският архив осигурява дейността на университета, като гарантира летописа на неговата история“.

Целта на настоящето изследване е да направи ретроспекция на университетските архиви във водещите световни университети като хранители и източници за филологическата памет, техните задачи, функции и статут и в същото време да се направи съпоставка със задачите, функциите и статута на Университетския архив на Софийския университет „Св. Климент Охридски“.

Обект на изследването, без да претендира за пълна изчерпателност, са най-старите, т. нар. „национални университети“ на страните от Централна и Западна Европа и в частност на Балканите, а така също и на университети в САЩ.

От проучването, направено чрез сайтовете на университетите, могат да се направят няколко важни извода:

1. Във всички проучени университети университетският архив фигурира като самостоятелна единица в структурата на университетската администрация. В американските университети архивът, заедно с библиотеките и музеите, представлява цялостен комплекс, докато в европейските неотменно има структура в централната администрация, която се грижи за съхраняването и използването на университетските документи.

2. Университетските архиви навсякъде съществуват като самостоятелни единици и не предават документите си за съхранение в системата на съответните държавни архиви.

3. Всички университетски архиви наред с документите на университета приемат и съхраняват лични фондове на преподаватели и известни личности, свързани с университета. В голяма част от университетските архиви се съхраняват и колекции от документи, свързани с историята и развитието на отделни науки, институции и др. Това е особено характерно за университетските архиви в САЩ, където се съхраняват колекции от документи на държавни и щатски институции, а така също и колекции с изключителна историческа стойност.

4. В духа на световните тенденции голяма част от университетските архиви обръщат голямо внимание на дигитализацията на своите ресурси, като за това имат изградени съвременни дигитализационни центрове.

Архивът на най-стария европейски университет – **Болонския**, е институционализиран официално на 20 декември 1980 г. от Министерството на културата. В университетския архив се съхраняват всички документи, създадени или получени след 1860 г.: протоколи на управителните органи, досиета на студенти, документи на преподаватели и административен персонал, документи, създадени в процеса на административната дейност и др. По-старите документи на Университета са предадени през 1892 г. на съхранение в структурата на новоформираните държавни архиви. Както съобщава Джан Паоло Бризи в статията си „История на архива на Университета в Болоня“, след обединението на Италия повечето от университетите предават своите архиви, без да са били задължени да сторят това, в Централния архив на Кралство Италия, като така са предполагали, че ще бъдат опазени по-добре. По информация на същата статия документите на Университета в Болоня, създадени след 1860 г., се съхраняват в архива на Университета. Той е организиран като обслужващ център с образователна и научна цел и има статута на отдел, като разполага със свой собствен технически, административен и помощен персонал и собствено финансиране. Управлението на архива е поверено на директор, който се подпомага от Научен комитет и Управителен комитет по планиране на бюджета. В университетския архив са създадени най-добрите условия за

съхраняване на документите, а екипът от специализиран персонал и комисиия от експерти планират всички дейности. В архива, освен документите на Университета, се съхраняват и документи, дарени от частни лица, като ценна колекция представлява „Архивът на германския народ“ (в който има документи, датиращи от XIII век), дарен през 1956 г., и документи на Н. Коперник. Дължината на съхраняваните документи е 5 мили и като основни проблеми за решаване в бъдеще Бриз посочва дигитализацията на този ресурс и подбора и експертизата на все по-увеличаващия се брой архивни документи, постъпващи в архива вследствие на учебната, научноизследователската и административната работа в Университета.

От германските университети в настоящето изследване са представени университетите в Гьотинген, Хайделберг и Мюнхен.

Архивът на **Георг-Август Университет в Гьотинген** е самостоятелна единица в структурата на университетската администрация, но в сайта на Университета няма по-конкретни данни за него, а и за университетската администрация като цяло.

Архивът на **Лудвиг-Максимилиан университет в Мюнхен** е структуриран като централна база на Университета и не е свързан с конкретен факултет. Основните задачи на университетския архив са:

1. Комплектува излезлите от употреба документи на централната университетска администрация, факултетите, институтите, болниците и други институции на Университета.

2. Класифицира и описва документите, след като се предадат от университетските структури.

3. Унищожаване на документите с изтекъл срок на съхранение.

4. Предоставя за справка на администрацията нужните ѝ документи, организира изложби, предоставя документи за научни изследвания.

В университетския архив се съхраняват всички документи на Лудвиг-Максимилиан университет, като най-старите датират от 1472 г. Големи щети на колекцията са нанесени по време на Втората световна война. В архива работят шестима архивисти. Университетският архив е член на Асоциацията на немските архивисти, на Работната група на баварските университетски архиви, на асоциацията „Историческо общество Инголщад“ и др.

Историята на архива на **Руперхт–Карлс университет в Хайделберг** се датира още от края на XIV век, когато започват да се полагат грижи за опазването на университетските документи. През 1838 г. Държавният архив в Карлсруе се опитва да комплектува документите на Университета, но среща отпор и те продължават да се съхраняват на място. От 1888 г. започват да бъдат назначавани архивисти, които да поемат грижата за архива, който е бил в структурата на Университетската библиотека. От 1953 г. архивът става самостоятелна институция в Университета. Той разполага с богата колекция от документи,

като и тук се споменава, че значителни щети са нанесени по време на Втората световна война. Съхраняваните документи са с дължина около 4 километра. Задачите на университетския архив са да приема излезлите от употреба документи, свързани с администрацията, обучението и научните изследвания в университета. Както са написали колегите в сайта си, „Документите с дългосрочна стойност представляват паметта на Университета“. В архива, освен „класическите“ документи, се съхраняват също и фотографии, печатни материали, брошури, карти и музейни експонати, доколкото те се отнасят до историята на Университета. Архивът е публичен и няма никакви ограничения за ползване от читатели. Обслужва се от 8 архивисти.

В сайта на **Университета във Виена** се посочва, че началото на университетския архив е поставено още през 1388 г., когато бил закупен железен сандък, в който ректорите сложили документите и печатите на Университета. В архива се съхраняват документи от 1365 г. досега. Най-старата подробна инвентарна книга е от 1708 г., а от 1875 г. на пълен щат в Университета е назначен архивар-историк, който събирал наличните исторически документи от различни места, за да се предостави възможност те да бъдат изследвани. Постепенно университетският архив, заедно с библиотеката и музея, се превърнал в място за изследвания на университетската и академичната история. От 1975 г. архивът е обособен като самостоятелна дирекция в университетската администрация. Университетският архив е отговорен за опазването и развитието на историческите традиции на Университета, за опазването на университетските исторически документи за целите на администрацията, научните изследвания и преподаването. Членовете на архива – 9 души, участват активно в лекции, изложби и подкрепят работата по научноизследователски проекти. Активно се работи в посока на дигитализация на наличните документи, като на сайта е предоставена възможност за достъп до дигитализираните документи.

През 1991 г. в **Университета в Лозана** е създаден университетски архив. Идеята за неговото създаване назрява още през 1987 г., когато се чества 450-годишнината на Университета. Дотогава, както е съобщено в историческата справка, само два университета в Швейцария имат изградени собствени архиви. От 2004 г. архивът е структуриран в три отделни сектора: Управление на информацията; Методичен и Развитие на паметта. Архивът е отговорен за опазването на архивните документи на Университета. В него се съхранява цялата информация на ректорската и факултетната администрация. В него се комплектуват и специализирани фондове (карти, аудио-визуални записи, публикации и др.), а така също и лични фондове, както и документи, свързани с учебния и научноизследователския процес. Мисията на архива е да организира институционалната памет и управление на информацията, съдържаща се в него, с цел да популяризира съдържанието и да обогатява наследството на Университета. В архива се приемат и обработват всички документи на

Университета и университетската колегия. Десетимата университетски архивисти отговарят за съхранението на документите и историческата памет; за установяването, събирането, класификацията, съхранението, използването на документалното наследство на Университета.

Целта на *Oxford University Archives* е да подбере и запази административните документи на Университета и неговите подразделения и да ги предоставя на разположение за административни и изследователски цели. Архивът консултира университетските структури за ценността на документите им и начина за предаване за постоянно съхранение.

Историята на *Oxford University Archives* започва още през XIV век, когато документите на Университета са оставени в църквата „Св. Богородица“. Там те били съхранявани в сандъци, заедно с парични средства и други ценности на Университета. След 1544 г. архивите са разпръснати и разпилени, а част от тях са изгубени. Документите остават в хаотично състояние до началото на XVII век, когато антикварят *Brian Twyne* ги подрежда. От 1634 г. той е назначен за „пазител на архивите“. *Twyne* и неговият наследник *Gerard Langbaine* преместват архивите от *Congregation House* на предпоследния етаж на *Tower of the Five Orders*. Предполага се, че кулата, строена между 1613 и 1620 г., е била предназначена именно за съхранение на документите на Университета. От 1854 г. последния етаж на *Tower of the Five Orders* е отреден за хранилище на университетския архив.

Любопитна подробност е, че на сайта на архива в хронологична последователност са изброени имената на всичките двадесет и един „пазители на архивите“ от 1634 г. досега.

Oxford University Archives съхранява само административните документи на Университета от 1214 г. до настоящия момент. В него се пазят харти, статут и нотариални актове, документи на Канцлера на Университета, протоколи на законодателните и изпълнителните органи на Университета, финансови и административни документи, документи на преподаватели и на университетските комитети. По-голямата част от документите са за периода XIX–XX век и са на хартиен носител. В архива не се съхраняват аудио- и видеозаписи и разполага с много малко снимки. На сайта на архива има достъп онлайн до голяма част от каталозите му.

В страните от т. нар. „съветски блок“ националните университети също полагат грижи за опазването на документалното си наследство, без да се налага то да бъде предавано за съхранение в съответните държавни архиви, независимо от наложения централизиран модел на управление в архивната сфера.

Като пример можем да посочим Обединения архив на **Санкт-Петербургския държавен университет**. В него работят девет души и има следните функции: 1. Методическа помощ и контрол за правилното формиране и оформяне на делата в делопроизводствените структурни подразделения

на Университета и подготовка на делата за предаване в обединения архив; 2. Приема, отчита и съхранява документите на структурните подразделения на Университета; 3. Изпълнява запитвания на граждани и организации по въпроси от социално-правен характер; 4. Изпълнява запитвания на структурните подразделения на Университета; 5. Организира работата на изследователи с документи, съхранявани в обединения архив; 6. Консултира учреждения и граждани за местонахождението на документи, необходими за набавянето на архивна информация; 7. Формира научно-справочен апарат на документите в архива; 8. Приема документи на структурните отдели на Ректората.

Архивът на **Московския държавен университет** е съставна част от дирекция „Управление на документите и делопроизводството“, в която има пет отдела: Електронни системи за организационно-разпоредителните документи; Подготовка на документите; Кореспонденция; Регистрация и контрол; Архив на МГУ. В архива работят четирима души.

Ягелонският университет в Краков претендира, че неговият архив е един от най-старите и най-големите университетски архиви в света. Архивът отразява дейността на Университета за повече от шест века. Съществува като самостоятелна структура в рамките на университетската администрация и комплектува документите на структурите на Университета и на неговите преподаватели.

За опазване и проучване на историческата памет на **Карловия университет в Прага** са създадени Институт по история на Карловия университет и Архив на Карловия университет. Институтът се фокусира основно върху историята на Университета, но така също се занимава и с историята на образованието в Чехия като цяло. Институтът управлява и се грижи за архивни материали, които съдържат информация за миналото и настоящето на Карловия университет. В архива работят девет души. Това е специализиран архив, посветен на опазване на документите и предоставяне на документални услуги на всички структури на Карловия университет. Негова задача е да се запазят историческите и настоящите документи, особено тези на Карловия университет, на Германския университет в Прага, както и документи, свързани с дейността на студентските клубове и сдружения, осъществяващи дейност на територията на Чехия. В Департамента за документи отговарят и за фотоархива, а също така се създават колекции, свързани основно с текущата дейност на Карловия университет. Архивът администрира 176 колекции с общ обхват 5858 линейни метра архивни материали.

Архивът на най-стария университет в Унгария – **Техническият университет в Будапеща**, основан през 1635 г., е създаден през 1971 г. Дотогава документите на Университета се съхраняват в библиотеката. След продължителна архивна работа, състояща се в събиране, класифициране, изследователски и справочни услуги, на 01.01.1993 г. на архива е отреден специален

статут. Университетският архив на Техническият университет в Будапеща е член-учредител на Архивната асоциация, основана в Будапеща през лятото на 1993 г. Мисията на университетския архив е да комплектува документи за историята на Университета, документи от дейността на ректорите, деканите на факултетите, на административните дирекции, на функционалните съвети и комисии, на библиотеката, спортните клубове, за културната дейност в Университета. Архивът е с обем 805 линейни метра и съдържа документи за периода 1846–1994 г. В архива се комплектуват и лични фондове и документи на преподаватели. Служителите отговарят за предоставянето на информация от документите и предоставяне на изследователски услуги.

По-различно изглеждат нещата в университетите на страните от Балканския полуостров. В националните университети на Сърбия, Македония и Албания университетският архив липсва като самостоятелна единица. Университетски архив има в **Университета в Букурещ**. В него работят седем архивисти, чиито задачи са да комплектуват архивните документи на Университета, да ги обработват и описват, да извършват подбор и да унищожават неценните документи, да организират тяхното съхранение и сигурност. В Университета „Александър Куза“ в Яш няма обособен самостоятелен архив, но в специална колекция в университетската библиотека се съхраняват над 100 000 ръкописи, албуми, карти, стари книги и архивни документи. Документи за историята на Университета и неговите студенти се съхраняват и в университетския музей. В архива на **Солунския университет „Аристотел“** освен историческия архив на Университета се съхраняват още няколко големи колекции: Архив на съвременната гръцка литература; Редки гръцки ръкописи; Архив на педагогическата академия и Исторически архив на образованието.

В американските университети традиционно архивът, библиотеките и музеите представляват един цялостен комплекс. Въпреки това разгледаните за изследването университети Станфорд, Йейл и Харвард имат самостоятелни архивни институции.

В университетския архив на **Харвардския университет** се комплектуват документи с историческа стойност, създадени и получени в процеса на работа на централната и факултетната администрация. В него са включени университетски публикации, лични документи на преподаватели и административния персонал, исторически материали, документи на организации, свързани с Университета, дисертации, аудио-визуални материали и др. Колекцията е с дължина 50 000 линейни фута и съдържа документи от XVII век до наши дни. Архивът е публичен и е достъпен не само за членове на Харвард, но и за всички останали изследователи. На сайта е предоставен онлайн достъп до седемнадесет исторически колекции, включващи документи от учебната, преподавателската, административната и др. дейности на Харвардския университет.

Документалното наследство на **Университета Йейл** се съхранява в над десет специализирани библиотеки. Архивът на самия университет се съхранява в *Sterling Memorial Library* – Ръкописи и архивни учреждения. Мисията на този сектор е да насърчава и поддържа научните изследвания и преподаването в Йейлския университет чрез придобиване, съхраняване и предоставяне на първични материали на местно и национално ниво и на международната общност. Той също така служи за съхранение на документалната памет на Университета. В неговите колекции се съхраняват документи на Университета, факултетите, преподавателите и възпитаниците на Йейл. Освен в *Sterling Memorial Library* големи колекции от документи се съхраняват и в *Divinity Library Special Collections* – там се съхранява документалният фонд на Богословския факултет в Йейл, лични фондове на декани и видни възпитаници на факултета; *Government documents and information center* – Центърът е депозиториум на документи от федералното правителство на САЩ, Канадското федерално правителство, Обединените нации и др. Богати и с интересни материали са Вавилонската колекция, включваща най-голямата сбирка на клинообразни надписи в САЩ, и *Fortunoff video archive for holocaust* – колекция от над 4000 видеозаписа на интервюта със свидетели и оцелели от Холокоста.

Университетският архив на **Станфордския университет** е създаден през 1965 г. от Съвета на настоятелите, за да могат да се събират, съхраняват и предоставят на разположение исторически и юридически ценни документи на Университета и на членовете на университетската общност. В допълнение към тази отговорност е и събирането на всички материали, свързани с основателите на университета Лиланд и Джейн Станфорд и тези членове на фамилията, които са свързани с тях в бизнес начинания или в създаването на Станфордския университет.

Университетският архив подпомага факултетните научни изследвания и преподаването. Той служи като основен източник на информация за университетската администрация. Колекциите на архива са богати източници на информация за академичните среди по организационни въпроси, както и за студентския живот, участието на Университета в развитието на долината Санта Клара, историята на Калифорния и на Западното крайбрежие. Във фондовете на архива се съхраняват: архивни фондове на колежанските администрации, включващи академични, административни и научноизследователски документи; документи на студентски организации; служебни и лични документи на преподаватели, административен персонал, членове на Борда на настоятелите и на президентите на Станфордския университет; студентски писма, дневници, албуми и албуми със снимки, отразяващи студентския живот в Станфорд; служебни и лични документи на семейството на Лилан Станфорд и членовете на семействата Станфорд и *Lathrop*; публикации, монографии, вестници, годишници, указатели, изследвания и книги, издадени от универси-

тетското издателство; снимки, негативи, диапозитиви, филми и видеоматериали; дипломни работи и докторски дисертации; карти, чертежи, скици и др.; записи на интервюта с преподаватели, служители и студенти за историята на Станфордския университет.

От направеното дотук изложение е видно, че всеки от представените университети се е опитал и успял, чрез изградените университетски архиви, да запази документалното си наследство и своята историческа памет за идните поколения.

В най-стария университет в България – Софийския университет „Св. Климент Охридски“, грижата по опазването и съхраняването на ценните документи се проявява още със създаването му, независимо от липсата на организирана архивна мрежа в страната. Първоначално отговорността за „архивата“ на Висшето училище е възложена на секретаря и на деканите на факултетите, а от 1905 г., с приемането на Общия университетски правилник вече е регламентирана дейността на архиваря на Университета. В университетските правилници и наредби до края на 40-те години на XX век неизменно са регламентирани задълженията на лицата, носещи отговорност за работата с университетските документи и отговарящи за университетската архива¹⁾. Особено внимание се е обръщало за съхранението на протоколите от академическите и факултетните съвети, годишните отчети на ректорите, заповедите, кореспонденцията и досиетата на преподавателите. Въз основа на документите, съхранени в университетската архива, през 1938 г. проф. Михаил Арnaudов написва „История на Софийския университет през първото му полустолетие“ – труд, който и досега остава ненадминат с пълнотата на информацията, съдържаща се в него.

С поставянето на началото на централизирана архивна мрежа в страната през 1951 г. с Указ № 515 се регламентира съставът на Държавния архивен фонд, в който влизат и документите на научните, учебните, културните и техническите учреждения, организации и предприятия. Според тогава действащото архивно законодателство документите на СУ „Св. Климент Охридски“ подлежат на предаване за постоянно съхранение в Софийския градски и окръжен държавен архив (СГОДА). Първите контакти между СГОДА и Университета започват през 1958 г., когато с писмо от архива изискват в 14-дневен срок да се подготвят и предадат за постоянно съхранение всички ценни документи на Университета, създадени до 1944 г. Това писмо разделя университетската колегия на две – част от преподавателите смятат, че документите ще се съхраняват по-добре в архивна институция, но другата част предпочитат те да останат в Университета, като поставят началото на музейна сбирка. През 60-те години на XX век СГОДА все пак комплектува част от ценните документи на Университета, но през 70-те години при покана за поредното комплектуване среща отпор от страна на университетското ръководство, което ѝ опонира с мотива, че исканите документи продължават да се използват в оперативен план.

Отношенията между двете институции се обтягат, комплектувани са много документи, на които не е изтекъл 10-годишният срок на учрежденско съхранение, което затруднява работата на администрацията. Тези отношения, както и неправилното съхранение на документите в Университета, провокират доц. Мария Матеева да предложи на университетското ръководство да се създаде университетски архив²⁾. В докладна записка до ръководството на Университета от 10.01.1976 г. тя предлага да се създаде самостоятелен университетски архив, като посочва за пример архивите на Оксфордския, Кеймбриджкия, Пражкия, Краковския, Карловия и на други университети, които съхраняват и използват собствените си архиви за научни цели от векове. В доклада си доц. Матеева подчертава и факта, че Университетът неправилно е включен в профила на СГОДА като негов фондообразувател. Докладът завършва със следните слова: „Другарю Ректор, уверени сме, че Вие ще направите необходимото, за да могат идните поколения да пишат историята на нашето социалистическо образование по документални извори, а не по данните на ежедневната преса“.

Предложението на доц. Матеева е реализирано 22 години по-късно по настояване на доц. Нейкова, поела щафетата в катедра „Архивистика“ в Историческия факултет, и с подкрепата на проф. Георги Бакалов. Университетският архив е създаден през 1998 г., а от 2004 г. получава статут на самостоятелен отдел в ректорската администрация. Според разпоредбите на архивното законодателство той изпълнява функциите на учрежденски архив, в който се приемат, отчитат и съхраняват излезлите от текуща употреба документи на Ректората, факултетите и самостоятелните звена, до предаването им за постоянно съхранение в Дирекция „РДА“ – София, или унищожаването им. Освен горепосочените функции архивът комплектува, обработва и съхранява даренията на Университета архивни документи и фондове от личен произход на видни университетски преподаватели. В университетския архив се извършва и експертиза на ценността на документите на Университета; методически се контролира формирането, оформянето и запазването на делата в университетските структури до предаването им за съхранение; осигурява се необходимата управленска и справочна информация за нуждите на университетското ръководство и администрация, а така също и на студенти и граждани. Архивът служи и като база за обучение по архивистика и документалистика на студенти, докторанти и специализанти.

Университетският архив е публичен и достъпен не само за университетската колегия, но и за външни потребители. В рамките на работния ден документите безплатно се предоставят за справка, което значително улеснява работата в университетските структури и на изследователите. Архивът, чрез сайта на Университета, предоставя в електронен формат информация (инвентарни описи) за съхраняваните в него документи на университетските струк-

тури и фондове от личен произход. По този начин Софийският университет „Св. Климент Охридски“ легитимира информационните си ресурси и в интернет среда. Общата дължина на съхраняваните в него документи е около 600 линейни метра, създадени в периода 1896–2010 г. и включва: протоколи на управителните органи на Университета, факултетите и самостоятелните звена; главните книги на студентите; досиета на преподаватели; заповеди; кореспонденция; документи, отразяващи ръководната, учебната и научната дейност на Университета. В състава на архива са комплектувани и личните фондове на ректорите: проф. Георги Златарски (част от фонда), акад. Пантелей Зарев, акад. Димитър Косев, акад. Христо Христов, акад. Георги Близнаков, акад. Илчо Димитров, чл.-кор. Николай Генчев и на университетските преподаватели: проф. Цветана Романска, проф. Стефан Консулов, проф. Георги Шишков, проф. Емил Михайлов, видната германистка Жана Николова-Гълъбова, проф. Тодор Николов и др.

Основната част от архивното богатство на Университета за периода 1888–1985 г. се намира във фондовете 994 К и 1790 на Дирекция „РДА“ – София.

Там се съхраняват и исторически ценните документи на двата филологически факултета. Запазени са протоколи от общи събрания и факултетни съвети; протоколи от заседания на катедрите; решения, постановления, указания и писма на висшестоящи инстанции, засягащи дейността на факултетите; годишни отчети на ръководството; годишни отчети на катедрите учебни планове; планове, отчети и информации по научноизследователската дейност и др.

В контекста на летописната традиция на филологическия факултет³⁾ интерес представляват следните документи, съхранявани в Университетския архив: служебни и кадрови досиета на преподаватели – филолози; служебни досиета на чуждестранни лектори, преподавали в Историко-филологическия факултет в периода 1930–1950 г.; протоколи от общи събрания и факултетни съвети, заповеди, доклади и кореспонденция, засягащи ръководната, учебната и научноизследователската дейност, учебни планове и програми, главни книги и др.

От изложеното дотук е видно, че архивът на Софийския университет „Св. Климент Охридски“ изпълнява всички функции на исторически архив и неговите задачи и функции не се различават от задачите и функциите на представените в това изследване университетски архиви в Европа и САЩ. Може би вече е време Университетският архив да придобие автономен статут на исторически архив, което ще позволи на Университета да организира опазването и ефективното използване на собствения си документален и архивен ресурс, като част от Националния архивен фонд на Република България. Този автономен статут би спомогнал и за решаването на една от най-важните задачи пред съвременните архиви – дигитализацията на архивното богатство на Софийския университет „Св. Климент Охридски“. Дигитализирането на универси-

тетския документален и архивен ресурс на място в Университета би могло да стане чрез финасиране от университетски и международни образователни и научни програми. Тази дейност може да се извърши в много по-кратки срокове, отколкото, ако ценните документи продължават да се предават за постоянно съхранение в Дирекция „РДА“ – София.

БЕЛЕЖКИ

1. За повече подробности вж. Колева, И. Архивът на Софийския университет – традиции и отговорности. В сб. Българската университетска архивистика като образователен модел – история и бъдеще.
2. Софийски университет „Св. Климент Охридски“, Университетски архив, фонд 1, опис 86, а.е. 254.
3. Веселинов, Д. Летописна книга на Факултета по класически и нови филологии, С. 2008.

UNIVERSITY HISTORICAL ARCHIVES AS SOURCES OF RESEARCH OF THE HISTORY OF PHILOLOGY

Abstract. This study is a retrospective review of the university archives in the world's leading university as guardians and sources of philological memory, their tasks, functions and status. Against the background of their work is presented a comparison with the tasks, functions and status of the University Archive of “St. Kliment Ohridski.” Subject are the so-called “national universities” of the countries of Central and Western Europe, particularly the Balkans, as well as universities in the U.S. At the end of the exhibition is presented the Archive of the University “St. Kliment Ohridski” as a guardian of the history and traditions of the institution. In the context of the chronicle tradition of philological faculty is offered a brief overview of the valuable historical document of the two philological departments.

Ilonka Koleva

✉ Sofia University Archive
Sofia University „St. Kliment Ohridski“
15 Tsar Osvoboditel Blvd.
1504 Sofia, Bulgaria
Email: ilonka_k@abv.bg